

Izvršitev tega dela je zavisna od vremena. Kdor pa mora v pošteve jemati vreme, ta ne sme biti nikakor vezan na dneve ali celo na ure učnega načrta, temveč naj le naznani svojim višjim oblastvom oziroma c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku, da bode tekom 2—3 tednov po vremeni predrugačeval predpisano tvarino.

Ugoden četrtek meseca sušca ali malega travna*) naj pelje učitelj ponavljalne učence h kakemu zanemarjenemu sadunosnemu drevesu na šolski vrt, in če ga ta ne premore, pa na vrt naprošenega bližnjega posestnika. Dva učenca, jeden z žagó, drugi s škarjami, naj gresta na drevo, ostali pa naj drevo obstopijo in na učiteljeva vprašanja vevlavo onima dvema odrezati in odžagati, kar je drevesu kvarno; potem se obere drevo goseničnih zalóg in deblo osnaži mahu in mrčesni zarod varujoče skorje. Ako nam še časa dostaja in je zemlja osušena, pripravimo jo za sejanje skaljenih pešek, če se ni zgodilo to že jeseni. Drugikrat pa naj učenci vsak

po jeden jednoletni divjak izkopljejo, obrežejo ter potem vsadé v jedno ali več vrst, kolikor je pač učencev. Ko je jarek izkopan, postavi vsak učenec svoje drevesce vánj in je tako dolgo drži nepokrito, da učitelj more popraviti vse napake gledé na ležo korenin. Ravno tako se ravna z obrezovanjem in presajanjem ceplicev. Pri cepitvi pa se postavijo učenci z nabrušenimi noži, cepiči, ličjem in cepilnim voskom pred vrsto divjakov, katere požlahtnijo pravilno pod nadzorstvom nič prezrečega učitelja.

Ko smo še z učenci obrezali in vzdignili vrtnice in nekega popoldné s ponavljalnimi učenkami priučili se sejanju in sadenju zelenjave, zdravilskih rastlin kakor: sleza, žajbelja itd., storili smo prvo svojo dolžnost do prekoristnega drevja in zelenjave ter smo ob jednem zadostili s tem glavnemu pogoju dobrega poučevanja, ki se mu pravi ponavljanje, katerega dobri in pravi vspeh, kakor skušnja uči, nikakor ne more izostati.

Atajzij Kecelj — Ihan.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

2. Bogočastje sv. katoliške cerkve. Sploh koristno podučenje čez cerkvene čase, kraje, sprave, opravila ino osebe po njihovem bogoslužnem pomenu i namenu. Spisal in založil Dr. Jož. Muršec, učitelj verozakona v st. mestjanski učilnici. V Gradcu 1850. 8. 196. Papir i natis od Lajkamovih naslednikov. . . Nazočo knjigo. . . poterdi ino odobri Sekovsko knezovladiško več. . . „Nadam se, da tota sicer drobna pak sitno nadeta knjižica veliki potreboči v okom pride, ino mnogim vstreže, ker reči razjasnuje, ktere prav razumeti je vsakemu vsikdar dobro ino koristno, v sedajnih časih pak silno potrebno.

*) Jaz vsako leto zadnjo nedeljo ponavljalne šole prestavam radi cepitve na prvi četrtek malega travna; če pa ta dan ni ugoden, pa na drugi dan pred naukom ali po nauku vsakdanje šole. *Pis.*

— Prigovor že pravi: Kar je v sercu skrito bode vse očito. To je terda istina, piše v uvodu. Človek je tako stvarjen, da pride vse nazóči, kar te znotri v njem zbudi in godi. Duša in telo, iz kterih obstoji, ste si v tako tesni zavezi, da vse, kar jedno zadene, tudi drugo doletí, ino se na njoj razvidno pokaže — če se človek navlažé ne potají. To nam poterduje dovolno vsakdanjih prikazov. Postavim, če kaj dušo razveselí, se svéti človeku veselje iz jasnega obličja ino iskrecih óči; pobije mu kaka žalost serce, je tudi ves pogled, glas ino obraz otožen ino turoben; poletí nas jeza, se lice mahoma porudeči ali pobleđi; popade nas strah ali groza, strepeče vse telo, vlasje se verhoče ino so včasí naglo vsi šeri itd. u vsaki reči ino povsodi

itd. — Str. 191—196 kaže Azbučni imenik na pr. Aldov, časoslovje, devetnica, doba vuzmena, duhova, hram božji, janžovec, kazalnica, kerstilnica, kerstirna, leca, miza božja, mučenišče, običajnica, pametva, poterda sv., presnec, razpelo, sprava (oprava) cerkvena, svitnice ali zorenice, žarv itd.

Kakor je l. 1848 Muršec nemški pisal v „Grazer Ztg.“ čvrsto o Slovencih in njih narodnih pravicah, tako je na pr. l. 1862 priobčeval „Kath. Gedanken“ v „Kath. Wahrheitsfreund“ str. 62 do 226 po knjigi francoski. — L. 1865 pripravila je na dan Čitalnica, izd. I. Gršak, sostavek: Uspeh človeške modrosti, spisal prof. dr. Jožef Muršec (str. 189—195). — Slovenski Matici je postal ustanovnik poslavlši jej l. 1864 gl. 100 s pristavkom, naj po njegovi smrti knjige dobiva rojstna fara njegova; l. 1867 pa ji je izročil vnovič državno dolžno pismo za 100 gl. z namenom, naj iz obresti pošiljajo se knjige Slovincem na vseučilišču v Zagrebu, kar je poznej preuredil tako, da se sedaj jeden izvod Matic. knjig pošilja marljivemu slovenskemu dijaku v Celje, jeden pa v Maribor. Tako je ustanovnik i Matici Hrvatski i družbi sv. Mohorja itd. — Njene Večernice imajo nekatere manjše sestavke, sp. Živkov ali Ž. na pr. Zofijna cerkev v Carigradu. Prilike. I. 1861. Paganski in keršanski modrijan. II. Pomlad, podoba mladosti. IV. Sveti križ VI 1862 itd. —

3. Narava in človek v svoji pravi složnosti. Podučno in zabavno berilo. Spisal Jož. Živkov. V Ljubljani, 1867. 16. 91. Nat. in zal. J. R. Milic. Obseg: Slon. Kes in sprava. Bernardski psi. Podgane in miši. Velblod, osel, severni jelen. Tiči. Tice selivke. Pevske živali. Živalski jezik ali pogovor. — O teh stvaréh je mične sostavke Živkov jel priobčevati v „Učiteljskem Tovaršu“ l. 1863 str. 23 ter

jih snoval do str. 391 in l. 1867 str. 11 do str. 124, kjer naposled vredništvo opominja: Tu je dokončan premični spis učenega pisatelja . . . Da bi pa tudi učenci ta lepi spis lahko brali in se vnemali v dobrih miloserčnih čutilih do živali, smo tega spisa dali nekoliko iztisov posebej natisniti. Dobé se pri g. Milicu (str. 124).

L. 1880 je obhajal Dr. J. Muršec zlato mašo, ki je ljubo opisana v Zg. Danici str. 30—326, kjer se kaže zlatomašnik kot izgled pravega duhovskega življenja, velike dobrotljivosti in čistega djanskega domoljubja, in je ondi natisnjena tudi pesmica njegova: O Marija, hči, nevesta, — Mati Božja blažena, — Pomočnica vselej zvesta, — Varhinja usmiljena itd. — V Danici l. 1887 str. 67. 68 pa se nahaja „Sto pet in trideseti psalm“, tako rekoč: litanije stare zaveze. V spomin 81letnega godú preč. gosp. zlatomašnika, bivšega profesorja itd. Dr. Jožefa Muršeca, poklonil Svitoslav. Na primer: Vse od naroda pa do naroda — Ljudstva hvalite Bogá in Gospoda: — Silno veliko, in vedno še novo — Smiljenje večno res je njegovo itd. — Starček bavi se vedno še s slovstvom slovenskim, kar priča rokopis, ki ga želi spraviti še na svetlo, pod naslovom: Modroversko krmilo zdrave omike. Po francoski stoletni knjižici poslovenil in priredil Živkov v 19 poglavjih (o Bogu pravi veri, cerkvi, cerkveni oblasti itd.) v 14 zvezkih. — Blago delovanje tega zvestega sina slovenskega naroda je ob kratkem opisal Davorin Trstenjak v Novicah l. 1880 str. 289, češ, dr. Jožef Muršec je eden najblaženejših slovenskih duhovnikov in eden najzasluženejših slovenskih rodoljubov. Primeri: Književna Zgodovina Slov. Štajerja, sp. Ivan Macun, v Gradcu l. 1883 str. 123—125.

